

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Landskapslag om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd

1995-96

nr 11

FR nr 15

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår en ny landskapslag om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd som innehåller bestämmelser vilka kompletterar jordförvärvslagen för Åland. Lagen anger de närmare förutsättningar under vilka s.k. jordförvävrätt föreligger och de förutsättningar under vilka fysiska och juridiska personer måste ansöka om jordförvärvstillstånd för att äga eller besitta fast egendom på Åland.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker förslaget med vissa mindre förslag till ändringar och tillägg. Dessutom föreslår utskottet att lagen antas i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver varvid kvalificerad majoritet krävs även för framtida ändringar av lagen.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Utvecklingen av lagstiftningen om rätt att äga fast egendom på Åland

Inskränkningarna i rätten att äga eller besitta fast egendom på Åland tillhör de bestämmelser som har sin grund i Nationernas förbunds råds beslut av den 24 juni 1921 och Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921. I den s.k. garantilagen (FFS 189/22), som baserade sig på Ålandsöverenskommelsen, infördes bestämmelser om att fastighet, som överläts till person som är bosatt utom landskapet Åland, kan inlösas av landskapet, kommun eller i landskapet bosatt enskild. En särskild lag om inlösningsförfarande vid jordförvärv stiftades år 1938 och ersattes i samband med självstyrelselagsrevisionen år 1951 av en ny motsvarande lag. Den sistnämnda lagen upphävdes genom lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland (FFS 3/75). I och med denna lag, som tillkom som resultat av en lagmotion från lagtinget till riksdagen, upphörde inlösningsförfarandet och ersattes med ett system där fysiska personer utan åländsk hembygdsrätt jämte samtliga juridiska personer ålades skyldighet att ansöka om tillstånd av landskapsstyrelsen för att kunna äga eller besitta fast egendom i landskapet. I samband med den senaste revisionen av självstyrelselagen reviderades lagen på några punkter och erhöll benämningen jordförvärvslag för Åland.

Lagtingets rätt att lagstifta om jordförvärv

Enligt de ändringar i jordförvärvslagen som antogs år 1991 erhöll lagtinget rätt att i vissa fall komplettera bestämmelserna i lagen genom bestämmelser i landskapslag.

Genom landskapslag kan stadgas om undantag från den skyldighet att söka om tillstånd för jordförvärv som ingår i 2 § och som gäller personer som inte har åländsk hembygdsrätt samt bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar, anstalter, stiftelser eller sammanslutningar. Dessa undantag kan likväl endast vara till fördel för sökanden. Genom landskapslag är det inte möjligt att inskränka jordförvärvsrätten för dem som har hembygdsrätt eller annars har rätt enligt självstyrelselagen att förvärva fast egendom. Lagrummet är så utformat ("genom landskapslag kan stadgas") att lagtinget fritt prövar vilka avsteg från tillståndsskyldigheten som kan intas i landskapslag. Av bestämmelserna i det föreliggande lagförslaget grundar sig 4 § 2 mom. samt 5, 8, 9 och 10 §§ på den rätt till undantag som 2 § 1 mom. jordförvärvslagen medger.

Under behandlingen i riksdagen av den nya självstyrelselagen och ändringarna i jordförvärvslagen berördes särskilt frågan om bröstarvinges eller makes förvärv med stöd av testamente samt de situationer då endast den ena maken i ett äktenskap innehar åländsk hembygdsrätt. I jordförvärvslagens 3 § intogs bestämmelser om att det "genom landskapslag stadgas" om de närmare förutsättningarna för jordförvärv i dylika fall. Formuleringen indikerar en förpliktelse för lagtinget att lösa dessa detaljproblem. Lagförslagets 4 § 1 mom. samt 6 och 7 §§ avser att reglera lagstiftningen till dessa delar.

Utskottet finner att landskapsstyrelsen i den föreliggande framställningen dels utnyttjat möjligheten att bestämma om vissa lindringar i jordförvärvsbestämmelserna genom att föreslå stadganden om en automatisk jordförvärvsrätt i vissa fall, dels tillmötesgått riksdagens och lagtingets intentioner om att detaljreglera jordförvärvsrätten vad gäller de i 3 § 1 mom. jordförvärvslagen berörda situationerna. I förhållande till det lagförslag landskapsstyrelsen år 1994 överlämnade till lagtinget (FR nr 41/1993-94) men återtog i mars 1995 har bl.a. frågorna rörande rätt till jordförvärv genom förskott på arv samt sidoarvingars jordförvärvsrätt föreslagits reglerade.

Mot nämnda bakgrund och med beaktande av de motiv landskapsstyrelsen anfört tillstyrker utskottet förslaget med vissa mindre ändringar vilka huvudsakligen är av förtydligande natur.

Lagförslagets förenlighet med protokoll 2 i anslutningsavtalet med EU

Enligt protokoll 2 om Åland som fogades till Finlands anslutningsavtal till Europeiska unionen skall bestämmelserna i Romfördraget inte hindra att de bestämmelser om Åland

tillämpas som är i kraft den 1 januari 1994 och som gäller bl.a. inskränkningar, på icke-diskriminerande grund, i rätten för fysiska personer som inte har hembygdsrätt på Åland samt för juridiska personer att förvärva och inneha fast egendom på Åland utan tillstånd av Ålands behöriga myndigheter. Protokollet tillåter sålunda inte en skärpning av de bestämmelser om jordförvärv som gällde i landskapet den 1 januari 1994. Utskottet har granskat lagförslaget ur denna synvinkel och finner liksom landskapsstyrelsen det förenligt med Ålandsprotokollets bestämmelser. Enligt utskottets bedömning hindrar inte heller Ålandsprotokollets bestämmelser lagtinget att senare företa ändringar i de nu aktuella bestämmelserna, dock med den begränsningen att bestämmelserna inte får skärpas i förhållandet till läget den 1 januari 1994. Utskottet konstaterar dock att EG-rätten och därmed även Ålandsprotokollet i sista hand tolkas av EG-domstolen. Såvitt utskottet har sig bekant saknas rättspraxis vad gäller motsvarande bestämmelser, varför någon auktoritativ tolkning inte kan åberopas.

Lagstiftningsordningen

Jordförvärvslagen för Åland har författningshierarkiskt samma ställning som självstyrelselagen. Enligt lagens 17 § 1 mom. får den inte ändras, förklaras eller upphävas, ej heller får avvikelser från den göras annorledes än med lagtingets bifall och i den ordning som om grundlag är stadgat. I riksdagen krävs därför att förslag i ärendet godkänns att vila över nyval, varefter förslaget skall oförändrat godkännas med två tredjedels majoritet. Enligt 55 § 1 mom. lagtingsordningen krävs för lagtingets beslut angående bifall till eller förslag om ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från stadgandena i jordförvärvslagen vid tredje behandlingen två tredjedels majoritet.

Bestämmelserna om kvalificerad majoritet i 55 § 1 mom. lagtingsordningen avser sålunda, vilket även framgår av förarbetena, de fall när lagtinget behandlar ett ärende om att ge sitt bifall till republikens presidents framställning angående jordförvärvslagen eller om att lämna en lagmotion angående jordförvärvslagen till riksdagen. Lagtingets beslut rörande det föreliggande förslaget till landskapslag om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd kräver därför inte kvalificerad majoritet enligt bestämmelserna i 55 § 1 mom. lagtingsordningen.

Däremot anger 55 § 2 mom. lagtingsordningen att det i landskapslag, som berör självstyrelsens konstitution, kan bestämmas att ändring, förklaring och upphävande av samt avvikelser från lagen skall ske i samma ordning som 1 mom. stadgar, dvs. med två tredjedels majoritet. Landskapslag, där sådan bestämmelse införs, skall stiftas i sagda ordning.

Lagtinget har vid olika tillfällen, bl.a. vid tillkomsten av lagtingsordningens

bestämmelser om kvalificerad majoritet och vid behandlingen i lagtinget av lagmotionen till riksdagen med förslag till 1975 års lag om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland, ansett att bestämmelserna om jordförvärv (tidigare: utövande av lösningsrätt) är att betrakta som hörande till självstyrelsens konstitution.¹

Bestämmelserna om jordförvärv hör samman med det nationalitetsskydd Åland garanterades i samband med självstyrelsens tillkomst. De delar av jordförvärvsbestämmelserna som regleras i jordförvärvslagen för Åland och som är av rikslagstiftningsnatur är som ovan framgått knutna till krav på kvalificerad majoritet vid behandlingen både i riksdagen och i lagtinget. Förslagen i framställningen om s.k. jordförvärvsrätt i vissa fall innebär att lagtinget skulle utnyttja den i jordförvärvslagen givna möjligheten att stadga om undantag från bestämmelserna om förhandstillstånd av landskapsstyrelsen för jordförvärv. Som ovan framgått har lagtinget tidigare betraktat bestämmelserna om inskränkning i rätten att förvärva jord på Åland som en del av självstyrelsens konstitution. Mot den bakgrunden anser utskottet att i lagförslaget i enlighet med 55 § 2 mom. lagtingsordningen bör intas en bestämmelse om att ändring, förklaring och upphävande av samt avvikelser från lagen skall ske i den ordning 55 § stadgar, dvs. med två tredjedels majoritet. Biträder lagtinget förslaget till denna del, innebär det också att lagförslaget vid ärendets tredje behandling skall omfattas av samma majoritet för att det skall anses antaget.

Detaljmotivering

Ingressen Som framgår av allmänna motiveringen föreslår utskottet att lagförslaget skall handläggas i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver, vilket skall framgå av ingressen.

1 § I 10 § självstyrelselagen används uttrycket "fast egendom och därmed jämförbar egendom". I 2 § jordförvärvslagen för Åland används begreppet "fast egendom". Av förarbetena till självstyrelselagen och jordförvärvslagen framgår att de båda begreppen avser detsamma. I regeringens proposition nr 73/1990 rd anføres att "som sådan egendom kan nämnas andel i fastighet, särskild vattenlägenhet, vattenområde och del däri samt andel i samfällighet. Rätt till sjösänkning omfattas såsom lösegendom inte av stadgandet. Inlösning av tillandning är inte heller underkastad tillstånd ... Det som gäller förvärv av fast egendom gäller enligt ett uttryckligt stadgande ... även outbruten del av fastighet."

¹ Se bl.a. Lu bet.nr 38/1970-71 och lagtingets skrivelse den 12 november 1973 med förslag om att regeringen måtte förelägga riksdagen förslag till ny lag om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland.

Utskottet konstaterar att begreppet fast egendom i den nu föreslagna lagen skall uppfattas på samma sätt som i självstyrelselagen och jordförvärvslagen.

4 § Utskottet föreslår endast en mindre ändring av stilistisk natur.

Utskottet konstaterar att begreppet "bröstarvinge" enligt ett strikt språkbruk är relevant först då arvlåtaren avlidit. Uttrycket är dock allmänspråkligt accepterat och kan därför enligt utskottets åsikt användas i 2 mom. även om den där reglerade situationen gäller förvärv genom gåva.

Enligt förslaget är bröstarvinges jordförvävrsrätt begränsad till ett markområde om högst tre hektar, dock så att den sammanlagda arealen inte får överstiga tre hektar om gåvotagaren tidigare äger fast egendom i landskapet. Utskottet får här hänvisa till vad ovan under 1 § anförts om begreppet "fast egendom".

Utskottet konstaterar att jordförvävrsrätten enligt 4 § 2 mom. i praktiken medför ett utvidgat kontrollansvar för tingsrätten vid beviljande av lagfart. Eftersom jordförvävrsrätten föreslås knuten till förvärvarens eventuella tidigare innehav av fast egendom i landskapet torde det bli nödvändigt att utveckla ett system där en lagfartssökande, som inte har åländsk hembygdsrätt, i samband med ansökan redogör för sådan fast egendom som han sedan tidigare äger.

Vidare konstaterar utskottet att enligt bestämmelserna i den nya jordabalken, som träder i kraft den 1 januari 1997, skall lagfart inom sex månader från förvärvet sökas även då förvärvet gäller ett outbrutet område. I det skedet känner tingsrätten inte till områdets exakta storlek, vilket försvårar tillämpningen av de begränsningar 2 mom. innehåller och som gäller markområdets storlek och sökandens tidigare markinnehav. Det är inte helt klart huruvida tingsrätten i ett dylikt fall kan lämna en ansökan om lagfart vilande till dess områdets storlek fastställts genom lantmåteriförrättning.

Det föreslagna villkoret om att gåvan skall utgöra förskott på arv skall enligt utskottet endast betraktas som en närmare reglering av under vilka förutsättningar jordförvävrsrätt föreligger och är således inte av arvsrättslig natur.

5 § Utskottet har efter omröstning (3-2) i sak omfattat landskapsstyrelsens framställning. Beslutet har biträts av vice ordföranden Jansson samt ledamöterna Sirén och Söderholm. Utskottet har dock förtydligat 1 mom. med ett omnämnande även av halvsyskons jordförvävrsrätt. Enligt ärvdabalken jämställs halvsyskon med helsyskon.

Enligt framställningen skall arvlåtaren ha haft åländsk hembygdsrätt. Utskottet

konstaterar att arvlåtaren även kan vara en person som varit bosatt längre tid än fem år i landskapet men som ändå inte innehaft hembygdsrätt, exempelvis pga att personen är utländsk medborgare. Utskottet konstaterar att förutsättningar för beviljande av jordförvärvstillstånd enligt 12 § i allmänhet föreligger i dylika fall.

7 § Utskottet har efter omröstning (3-2) förtydligat 2 mom. så att det markområde en make eller maka som saknar åländsk hembygdsrätt har jordförvärvsrätt till i samband med avvittring skall vara avsett för dennes "fasta boende". Enligt utskottets uppfattning bör samma regler tillämpas i de båda situationer som regleras i paragrafen, vilket enligt vad utskottet erfarit även varit landskapsstyrelsens avsikt. Beslutet har biträttas av vice ordföranden Jansson, ledamoten Sirén och ersättaren Ronald Boman.

9 § Den föreslagna bestämmelsen medger enligt utskottets uppfattning jordförvärvsrätt för flera tomter så länge villkoren i paragrafen i övrigt uppfylls (tomten skall utnyttjas för näringsutövningen och enligt detaljplan vara avsatt för sådan ändamål).

Enligt 2 § 2 mom. jordförvärvslagen för Åland i dess ursprungliga lydelse kunde förvärvstillstånd inte utan särskilda skäl förvägras bolag och samfund som under fem år haft hemort i landskapet och har en styrelse vars alla medlemmar åtnjuter hembygdsrätt. Den bestämmelsen utgick ur lagen vid ändringen år 1991. Enligt regeringens proposition kunde bestämmelser av samma slag intas i landskapslag. Utskottet konstaterar att någon direkt motsvarande bestämmelse inte ingår i framställningen. Däremot har enligt 9 § fysiska och juridiska personer som har näringsrätt jordförvärvsrätt under de förutsättningar paragrafen anger. Juridiska personer med hemort i landskapet vars samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar varit bosatta minst fem år på Åland får inte utan särskilda skäl förvägras näringsrätt. Enligt utskottets åsikt utgör den föreslagna 9 § med hänsyn till näringslagens regler en ändamålsenlig ersättning för den upphävda bestämmelsen i jordförvärvslagen.

14 § Utskottet konstaterar att polisens övervakningsmöjligheter i praktiken kan vara begränsade. Polisen besitter dock betydande lokalkänedom och kan vid behov på begäran av landskapsstyrelsen eller på eget initiativ utreda frågor med anknytning till jordförvärvsbestämmelsernas tillämpning.

16 § Utskottet föreslår efter omröstning (2-2) att ett bestämt ikraftträdelsedatum införs i lagtexten. Beslutet har biträttas av ordföranden Wickström-Johansson och vice ordföranden Jansson. Ledamoten Sjöblom avstod från att rösta.

17 § Av förslaget framgår att de ansökningar om jordförvärvstillstånd som anhängiggjorts hos landskapsstyrelsen enligt bestämmelserna i jordförvärvslagen före den

nu föreslagna lagen träder i kraft skall handläggas enligt den nya lagen. Detta innebär att tillståndsplikten i vissa fall ersätts av en jordförvärvsrätt. Utskottet utgår från att landskapsstyrelsen i dylika fall meddelar att sökanden har jordförvärvsrätt till det ifrågakvarande förvärvet och att tillståndsansökan därför inte kommer att prövas.

18 § I enlighet med vad som framgår av allmänna motiveringen har utskottet till lagtexten fogat en ny paragraf som anger att framtida beslut om ändring och upphävande av eller avvikelse från lagen skall ske med kvalificerad majoritet. Införande av paragrafen innebär också att lagtingets beslut om antagande av det föreliggande förslaget i tredje behandlingen skall omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 20 mars 1996 inbegärts lagutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Roger Jansson, t.f. kanslichefen Peter Lindbäck, kanslinotarien Susanne Björkholm, t.f. lagberedningschefen Lars Karlsson, tingsdomaren Gustaf A. Nymalm, ordföranden för Ålands stuguthyrareförening r.f. Irl Jan-Erik Mattsson samt verkställande direktören Jan-Mikael von Schantz och diplomingenjören Jan Kåhre som representanter för Ålands Vänner i Helsingfors och Ålandsgillet i Stockholm.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Wickström-Johansson, vice ordföranden Jansson, ledamöterna Sirén, Sjöblom och Söderholm (delvis) samt ersättaren Ronald Boman (delvis).

Ordföranden Wickström-Johansson och ledamoten Sjöblom har fogat reservationer till betänkandet.

Utskottet har enligt 23 § 4 mom. arbetsordningen utsett vice ordföranden Jansson att redogöra för betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar det i framställningen ingående lagförslaget i följande lydelse:

Mariehamn den 18 april 1996

Ordförande

Lotta Wickström-Johansson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

RESERVATION

Jag stöder inte lagutskottets betänkande över landskapsstyrelsens förslag till landskapslag om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd till den del betänkandet rör 4 § 2 mom. och 5 §, vilka paragrafer behandlar bröstarvingars respektive sidoarvingars jordförvärvsrätt.

1. Bröstarvingars jordförvärvsrätt vid gåva

1.1. Allmänt

Landskapsstyrelsen föreslår att var och en skall ha jordförvärvsrätt till fast egendom som förvärvats genom gåva av en släkting i rätt uppstigande led, under förutsättning att gåvotagarens sammanlagda fastighetsinnehav understiger 3 hektar, att gåvogivaren ägt den fasta egendomen under minst 15 år samt att överlåtelsehandlingens anger att fråga är om ett förskott på arv.

Jag stöder förslaget om en jordförvärvsrätt för barn som erhållit fast egendom i gåva av sina föräldrar eftersom detta ger föräldrar en möjlighet att före sin död fördela sin egendomsmassa mellan sina barn. Däremot stöder jag inte de begränsningar av jordförvärvsrätten som landskapsstyrelsen föreslår och som en majoritet av lagutskottet stöder.

Jag anser att det inte finns skäl att på det föreslagna sättet begränsa ett barns jordförvärvsrätt till fast egendom som erhållits som gåva av föräldrarna medan dessa lever, eftersom barnet har obegränsad jordförvärvsrätt till den fasta egendom de erhåller genom arv eller testamente då föräldrarna avlidit. Jag anser även att de föreslagna begränsningarna medför en ökad byråkrati för landskapsstyrelsen och tingsrätten, att begränsningarna medför svårigheter vid tillämpningen av lagen samt att lagen till denna del kommer att vara mycket svår att övervaka. Under lagutskottets behandling av den föreliggande lagen har det framkommit att landskapsstyrelsen under beredningsskedet av lagen inte fäst någon större uppmärksamhet vid de svårigheter tillämpningen av lagen medför.

1.2 En storleksmässig begränsning av den fasta egendomen

Enligt den nya jordabalken som träder i kraft år 1997 skall lagfart sökas även för outbrutna områden, dvs, innan man känner till områdets exakta storlek. Det är enligt jordabalken troligen inte möjligt att lämna en lagfartsansökan vilande tills storleken på området är känt. Enligt tingsrätten finns det inte ett fullständigt register över fastighetsinnehav som registrerats före år 1990. Dessa omständigheter innebär att den storleksmässiga begränsningen av den fasta egendomen kommer att vara mycket svår att tillämpa i praktiken. Eftersom en lagfart som beviljats inte senare kan upphävas med motiveringen att området konstaterats vara för stort för att gåvotagaren skall ha jordförvärvsrätt kan en felaktig bedömning av ett områdes storlek vid lagfartsbehandlingen inte korrigeras senare.

En storleksmässig begränsning av den fasta egendomen medför även onödiga styckningar av egendom i de fall där den egendom som är föremål för fördelning är större än de uppställda begränsningarna och gör det svårt för föräldrar som inte längre orkar ta hand om sin fasta egendom att ge egendomen till ett av barnen om fastigheten är större än de uppställda begränsningarna.

1.3 Krav på att gåvogivaren skall ha ägt den fasta egendomen i 15 år

Det föreslagna kravet på att gåvogivaren skall ha ägt den fasta egendomen i minst 15 år innan gåvan ges har uppställts i syfte att förhindra så kallade skenköp där ett barn som saknar jordförvärvsrätt utnyttjar sina föräldrar för att förvärva fast egendom. Jag anser att 10 år är en tillräcklig tid för att undvika sådana skenköp.

1.4 Krav på en förskottsklausul i överlåtelsehandlingen

Förskott på arv är inget laga fång utan fråga är om en gåva som i en kommande bouppteckning skall upptas som ett förskott på arv och därför skall inkluderas i boets tillgångar.

Det föreslagna kravet på en klausul i överlåtelsehandlingen där det konstateras att gåvan skall utgöra förskott på arv är ologisk eftersom huvudregeln enligt kvarlåtenskapsrätten är att gåvor som givits till en bröstarvinge under arvlåtarens levnad skall räknas som förskott på arv. Det är endast i de fall där annat angivits i fångeshandlingen eller där omständigheterna tyder på att avsikten inte varit att gåvan skall anses som ett förskott på arv som gåvan inte utgör förskott på arv.

2. Sidoarvingars jordförvärvsrätt vid arv

Landskapsstyrelsen föreslår att syskon skall ha jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom arv, under förutsättning att den fasta egendomen är högst 3.999 m² stor och att arvlåtaren vid sin död har eller har haft hembygdsrätt. Lagutskottet föreslår i sitt betänkande att även halvsyskon skall ha denna jordförvärvsrätt.

Jag stöder förslaget om en jordförvärvsrätt för den som erhållit fast egendom som arv efter ett eget eller en förälders syskon eller halvsyskon eftersom dessa i de fall där arvlåtaren är barnlös ofta i praktiken innehar en ställning som bröstarvingar. Däremot stöder jag inte de begränsningar av jordförvärvsrätten som landskapsstyrelsen föreslår och som en majoritet av lagutskottet stöder.

Jag anser att eventuella sidoarvingar till en arvlåtare som saknar bröstarvingar skall ha samma jordförvärvsrätt som en bröstarvinge skulle ha. Kravet på hembygdsrätt för arvlåtaren är irrelevant i syfte att bibehålla den åländska marken i åländska händer och leder istället till en slumpmässig fördelning av jordförvärvsrätt bland sidoarvingar. Kravet försätter även de personer, som i avsaknad av finländskt medborgarskap inte kunnat erhålla åländsk hembygdsrätt trots varaktigt boende i landskapet, i en sämre position än finländska medborgare. Jag anser att eventuella krav som ställs för erhållande av jordförvärvsrätt skall avse mottagaren av den fasta egendomen, inte överlåtaren.

Jag anser att det logiska är att gruppen av sidoarvingar som har jordförvärvsrätt utökas med arvlåtarens föräldrar eftersom föräldrar ärver före syskon enligt den legala arvsordningen. Eftersom antalet fall där en förälder ärver fast egendom efter sitt barn torde vara ytterst få, har denna utökning av gruppen sidoarvingar som har jordförvärvsrätt inte någon större inverkan på den åländska jordens bibehållande i åländska händer.

Men hänvisning till dessa motiveringar anser jag att 4 § 2 mom respektive 5 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd bör ha följande lydelse:

4 §

Bröstarvingar

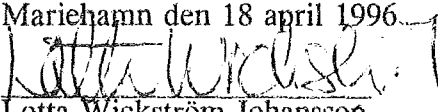
(1 mom. som i lagutskottets betänkande)

En bröstarvinge har jordförvärvsrätt till fast egendom som förvärvats genom gåva, under förutsättning att gåvogivaren ägt egendomen i minst 10 år.

5 §

Sidoarvingar

En arvlåtarens föräldrar, syskon och halvsyskon samt bröstarvingar till dem har jordförvärvsrätt till fast egendom som förvärvats genom arv (uteslutning).

Mariehamn den 18 april 1996.

Lotta Wickström-Johansson

R E S E R V A T I O N

Landskarsstyrelsens framställning nr 15 1995-96, L.L om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, är för restriktiv och innehåller för många oklarheter. Framställningen står inte i samklang med den nya jordabalken som träder i kraft 1 januari 1997. Jag tycker att lagförslaget påverkar människornas civilrättsliga egendomsfördelning. Framställningen påverkar oskäligt testationsfriheten samt ställer krav på gåvogivare och testator. Dessutom strider förslaget mot ärvdabalken.

Av motiveringarna framgår att landskapsstyrelsen kommer att använda ett principdokument, vid tillämpningen av den nya lagen. Om landskapsstyrelsen vill utfärda närmare bestämmelser och regler om tillämpningen av lagen skall landskapsstyrelsen utfärda förordning, direktiv eller anvisningar.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår jag följande:

1. att det i framställningen ingående lagförslaget måtte förkastas.

2. Om lagförslaget inte förkastas föreslår jag följande:

att det i framställningen ingående lagförslaget antas enligt landskapsstyrelsens framställning, dock så att 4 §, 5 §, 7 § 2 mom. och 8 § erhåller följande lydelse:

§ 4

En bröstarvinge har jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente eller gåva.

§ 5

En arvlåtares föräldrar, syskon och halvsyskon samt bröstarvingar till dem har jordförvärvsrätt till fast egendom som förvärvats genom arv.

§ 7

2 mom. lika som i landskapsstyrelsens framställning.

§ 8

Hysesgäster har jordförvärvsrätt för att med stöd av hyresavtal besitta fast egendom för högst 5 år.

Mariehamn den 18 april 1996.

Anne-Helena Sjöblom

